

EUROOPA KOHTU OTSUS

6. november 1979*

[...]

Liidetud kohtuasjades 16 kuni 20/79,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Belgia Cour de cassation'i (kassatsioonikohtu) taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevates vaidlustes järgmiste poolte vahel:

RIIKLIK MINISTEERIUM

ja

JOSEPH DANIS (kohtuasi 16/79),
EDWARD DEPRE (kohtuasi 17/79),
GERARD INGELBRECHT (kohtuasi 18/79),
WALTHER VAN DE RYSE (kohtuasi 19/79),
ROBRECHT HUYS (kohtuasi 20/79),

eelotsust kaupade vaba liikumist käsitlevate ühenduse õigusaktide tõlgendamise kohta, et teha otsus toodete riikliku hinnatõusukorralduse vastavuse kohta nendele õigusaktidele,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. O'Keefe ja A. Touffait, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart ja G. Bosco,

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

* Kohtumenetluse keel – hollandi.

Põhjendused

1. 9. jaanuari 1979. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. veebruaril 1979, esitas Belgia Cour de cassation (kassatsioonikohus) EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kohtuasjas 16/79 eelotsuse küsimuse EMÜ asutamislepingu artikli 30 tõlgendamise kohta. Sama riiklik kohus esitas Euroopa Kohtule sama küsimuse sama kuupäevaga kohtuasjades 17/79, 18/79, 19/79 ja 20/79, otsuse tegemisel tuleb kõnealused kohtuasjad liita. Need küsimused kerkisid üles Belgia kohtus menetletava hagi käigus, mille algataja oli Belgia riiklik ministeerium, põhikohtuasjade kostjad olid loomasööda tootjad või turustajad, kellele esitati süüdistus selles, et nad olid 1. septembrist 1972 kuni 4. aprillini 1973 müügihindu korduvalt tõstnud, teatamata sellest eelnevalt majandusministeeriumile vastavalt Belgia ministri 22. detsembri 1971. aasta määruses (Moniteur Belge, 28. detsember 1971) sätestatud nõudele.

2. Ministri 22. detsembri 1971. aasta määruse artikli 1 lõikes 1 on sätestatud, et „tootjad ja importijad on kohustatud majandusministrile teatama [...] kõikidest hinnatõusudest, mida nad kavatsevad Belgia turul mis tahes toodete, materjalide, tooraine ja kaupade ning teenuste osas rakendada, hiljemalt kaks kuud enne hinnatõusu”. Sama määruse artikli 4 kohaselt katkeb nimetatud kahekuuline tähtaeg, kui pädevad ametiasutused tuvastavad, et hinnatõusu teatises ei kajastu kõik nõutavad andmed. Sel juhul algab tähtaeg lisateabe kättesaamisel. Artiklis 5 on sätestatud, et majandusminister võib enne nimetatud ooteaja lõppu otsustada, et „kavandatavat hinnatõusu ei või osaliselt või täielikult rakendada, see piirang kehtib kuni kuus kuud”.

3. Põhikohtuasja kostjad väidavad muu hulgas, et võttes arvesse ministri kõnealuse määrusega sätestatud teatise esitamisega seotud tähtaegu ning võimalust, et pädevad ametiasutused lükkavad hinnatõusu osaliselt või täielikult edasi, on teatamiskohustuse puhul tegemist koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmega, mis on EMÜ asutamislepingu artikli 30 kohaselt keelatud.

4. Selleks et küsimuses otsus teha, on Belgia Cour de cassation esitanud Euroopa Kohtule kõikide käsitletavate kohtuasjade kohta järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada sellises tähenduses, et koguseliste impordipiirangutega samaväärse toimega meetmete keelamine laieneb ka ministri 22. detsembri 1971. aasta määruses sisalduvale eeskirjale, millega kohustatakse tootjaid ja importijaid teatama kõikidest hinnatõusudest, mida nad kavatsevad Belgia turul mis tahes toodete, materjalide, tooraine ja kaupade ning teenuste osas rakendada, hiljemalt kaks kuud enne hinnatõusu, kuna a) määruses ei eristata imporditud ja mitteimporditud tooteid, b) määrusega antakse ministrile õigus takistada imporditud toodete hinnatõusu surve vahetut mõju või vähemalt lükata see ettenähtud piires edasi, c) eeskätt selliste ettevõtete jaoks nagu hageja juhitud loomasööta valmistav ettevõtte kaasneb määruses esitatud nõudega kindlalt samaväärne hiline mine ka ettenähtud haldusmenetluste tõttu?”

5. Asutamislepingu artikliga 30 on keelatud liikmesriikidevahelised koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmed. Selle keelu kohaldamiseks piisab, kui kõnealused meetmed võivad otseselt või kaudselt, tegelikult või võimalikult kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.

6. Riikliku kohtu esitatud asjaoludest ilmneb, et esitatud küsimusega soovitakse teada, kas koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmete keelamine hõlmab ka sellist riiklikku eeskirja, mille puhul ei eristata imporditud ja mitteimporditud tooteid ja millega selles sisalduvate haldusmenetluste tõttu kaasneb imporditud toodete hinnatõusu mõju ülemäärane hiline mine eeskätt loomasööda tootjate puhul. Vaatamata sellele, et selline eeskiri piirdub tootja või importija kohustusega kavandatavast hinnatõusust teatada, on selliste riiklike eeskirjade puhul tegemist hindade külmutamise meetmega, sest tootja poolt enne teatamist kasutatavad hinnad külmutatakse vähemalt ooteajaks.

7. Kuigi hindade külmutamise meede, mida kohaldatakse vahet tegemata riigis valmistatud toodete ja imporditud toodete suhtes, ei ole iseenesest koguseline piirang, võib sellel olla samaväärne mõju, kui hinnatase on selline, et imporditud toodete müük osutub võimatuks või keerulisemaks kui riigis valmistatud toodete müük. Selline olukord tekib juhul, kui riikliku korraldusega välistatakse imporditud toodete hinnatõusu mõju müügihindadele ja külmutatakse hinnad nii madalal tasemel, et võttes arvesse imporditud toodete üldist olukorda riiklike toodetega võrreldes, saavad tooteid liikmesriiki importida soovivad ettevõtjad seda teha vaid kahjumiga või on sunnitud eelistama riigis valmistatud tooteid, mille hinnad on külmutatud.

8. Kuigi neist kaalutlustest võib juba tuletada riikliku kohtu esitatud asutamislepingu artikli 30 kohta esitatud tõlgendamisküsimuse põhitegureid, tuleb esitatava põhjenduse kõikide tahkude esiletoomiseks täpsustada, et hinnangu riiklike hindade järelevalvemeetmete kohta peab põllumajandusturgude ühisele korraldusele allutatud toodete puhul andma eeskätt seda ühist korraldust silmas pidades. Nagu Euroopa Kohus on oma varasemates otsustes – 23. jaanuari 1975. aasta otsuses (kohtuasi 31/74: Galli, EKL, lk 47), 26. veebruari 1976. aasta otsustes (kohtuasi 65/75: Tasca, ja 88-90/75: Sadam, EKL, lk 291 ja lk 323), 29. juuni 1979. aasta otsuses (kohtuasi 154/77: Dechmann, EKL, lk 1573) ja 12. juuli 1979. aasta otsuses (kohtuasi 223/78: Grosoli) – kinnitanud, ei või liikmesriigid valdkondades, milles on kehtestatud ühine turukorraldus, eriti kui see korraldus põhineb ühtsel hinnapoliitikal, enam ühepoolsete riiklike meetmetega ühise turukorraldusega reguleeritavasse hinnakujundusse sekkuda. Varasemas kohtupraktikas on täpsustatud, et ühenduse põllumajandust käsitlevad hinnakorraldust hõlmavad õigusaktid, mida kohaldatakse kõnealuse turukorralduse raames tootmise ja hulgikaubanduse staadiumis, ei takista liikmesriikidel võtta ühepoolseid hinnakujundusega seotud meetmeid jaekaubanduse ja tarbimise tasandil, kahjustamata seejuures muid asutamislepingu sätteid, eeldusel, et need meetmed ei sea ohtu ühise turukorralduse eesmärke ja toimimist eeskätt hinnakujunduse valdkonnas.

9. Antud juhul ilmneb kohtule esitatud materjalidest, et tooted, mille kohta riiklik kohus esitas ühenduse õigusaktide tõlgendamise seotud küsimuse, on loomasööt, millel on

käesoleva menetluse raames põhikohtuasja poolte esitatud andmete kohaselt suur teraviljasisaldus. Koostise poolest on need tooted seega käsitletavad „loomasöödana” nõukogu 13. juuni 1967. aasta määruse nr 120/67 teraviljaturu ühise korralduse kohta (EÜT 1967, L 117, lk 2269) tähenduses ja neile laieneb kõnealune ühine turukorraldus. Nagu kohus on juba otsustanud (23. jaanuari 1975. aasta otsus kohtuasjas 31/74: Galli, EKL, lk 47), on määrusega nr 120/67 kehtestatud teraviljaturu ühise korralduse eesmärk saavutada ühtse ja ühiselt hallatava teraviljaturu siseseadmine ühenduses ja selleks nähakse ette eeskirjade süsteem ja korralduslik raamistik, milles keskne roll on tootmise ja hulgikaubanduse staadiumis kehtestatud „hinnakorraldusel”. Riiklik hinnakontrollimehhanism, mida rakendatakse sellisele ühisele turukorraldusele allutatud toodete suhtes ja mis hõlmab hindade külmutamist muu hulgas tootmise ja hulgikaubanduse staadiumis, läheb turu ühise korralduse reguleerimisalasse ja on selle korraldusega vastuolus, kuna see mehhanism seab kohaldamisel tarbimise lõppstaadiumides riikliku kohtuniku hinnangul ohtu turukorralduse eesmärgid ja toimimise.

10. Seetõttu tuleb esitatud küsimusele vastata, et riikliku hinnakontrollimehhanismi puhul, nagu see mehhanism, millele riiklik kohus osutas, on tegemist koguseliste impordipiirangutega samaväärse toimega meetmega, mis on EMÜ asutamislepingu artikli 30 kohaselt keelatud, kuna selle rakendamise tulemusena osutub teisest liikmesriigist imporditud toodete müük võimatuks või keerulisemaks kui riigis valmistatud toodete müük või kui selle mehhanismi rakendamise tulemusena soodustatakse riigis valmistatud toodete müüki imporditud toodete arvel. Selline riiklik õigusakt on lisaks vastuolus 13. juuni 1967. aasta nõukogu määrusega nr 120/67 kehtestatud teraviljaturu ühise korraldusega, sest seda õigusakti kohaldatakse kõnealuse määrusega reguleeritud toodete hindade suhtes tootmise ja hulgikaubanduse staadiumis. Samuti on see õigusakt kõnealuse turukorraldusega vastuolus seetõttu, et kui seda kohaldatakse hilisemates turustusstaadiumides, seab see riikliku kohtuniku hinnangul ohtu kõnealuse turukorralduse eesmärgi ja toimimise.

Kohtukulud

11. Kohtule märkusi esitanud Belgia valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus riiklikus kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimusele, mille Belgia Cour de cassation esitas talle oma 9. jaanuari 1979. aasta määrusega, otsustab:

Riikliku hinnakontrollimehhanismi puhul, nagu see mehhanism, millele riiklik kohus osutas, on tegemist koguseliste impordipiirangutega samaväärse toimega meetmega, mis on EMÜ asutamislepingu artikli 30 kohaselt keelatud, kuna selle rakendamise tulemusena osutub teisest liikmesriigist imporditud toodete müük võimatuks või keerulisemaks kui riigis valmistatud toodete müük või kui selle mehhanismi rakendamise tulemusena soodustatakse riigis valmistatud toodete müüki imporditud toodete arvel. Selline riiklik õigusakt on lisaks vastuolus 13. juuni 1967. aasta nõukogu määrusega nr 120/67 kehtestatud teraviljaturu ühise korraldusega, sest seda õigusakti kohaldatakse kõnealuse määrusega reguleeritud toodete hindade suhtes tootmise ja hulgikaubanduse staadiumis. Samuti on see õigusakt kõnealuse turukorraldusega vastuolus seetõttu, et kui seda kohaldatakse hilisemates turustusstaadiumides, seab see riikliku kohtuniku hinnangul ohtu kõnealuse turukorralduse eesmärgi ja toimimise.

Kutscher

O'Keeffe

Touffait

Mertens de Wilmars

Pescatore

Mackenzie Stuart

Bosco

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. novembril 1979 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher